

Nyttårstale

Taler

Harald 5

Dato

31 desember 2000

Sted

NRK

- 1 "Livet kan kun forstås baklengs, men - det må leves forlengs", sier Søren Kierkegaard.

5 Av alle livets goder er tiden noe av det mest verdifulle. Det er imidlertid opp til hver og én å ta vare på den. I noen kulturer er man mer bevisst på at tiden kommer, enn at tiden går. Hvordan fremtiden blir, vet vi ikke mye om. Mangt har vi ingen innvirkning på, men på en rekke områder er det opp til oss selv å forme våre liv. På hver enkelt ligger et ansvar for oss selv, for våre nærmeste, for det samfunn og den verden vi lever i.

10

En felles oppgave for alle er å ta vare på naturen og atmosfæren som omgir oss. Vi har allerede sett illevarslende eksempler på hvordan naturen ødelegges. Kanskje er vi også i ferd med å se at atmosfæren skades på grunn av menneskers produksjon og forbruk. Utslipp av klimagasser fører til økt drivhuseffekt, noe som truer med å endre klimaet på hele kloden. Det er få som i dag tviler på at en slik klimaendring er i ferd med å skje. Konsekvensene er det større usikkerhet om. Internasjonal solidaritet er en forutsetning for å gjennomføre de omfattende samfunnsomlegginger som må til for å møte disse utfordringene. Atmosfæren er et globalt felleseie som krever en felles løsning.

20

Representanter fra over 180 land har nettopp vært sammen på den store klimakonferansen i Haag. I to uker satt de samlet - uten å oppnå det resultat en hel verden håpet på. Man må kunne spørre hvorfor det ikke var mulig å komme til enighet om å beskytte den planeten som er vårt felles oppholdssted. Ett av de største paradokser i vår tid er at interessen motsetninger kan spenne ben for en prosess som alle ønsker skal lykkes. Vi kan ikke tillate oss den luksus å være overfladiske. Det er viktig å ha langsiktige mål. Med jevne mellomrom må vi derfor stanse opp og se hvor vi står, slik en trener ber om »time-out» for å samle sine tropper til en kort strategisk orientering før spillet går videre.

25

Med enkle midler kan vi bidra til å påvirke virkeligheten - om ikke annet til noen få. Selv om vi ikke kan løse alle verdens problemer på en gang, er det flott å gjøre noe! Jeg berømmer dem som år etter år påtar seg et frivillig ansvar, og som
35 bruker av sin fritid til beste for andre. Vi ser det for eksempel i barne- og ungdomsarbeid, i idrettslivet og i kulturelle sammenhenger. Det varmer også i mer enn én forstand når enkeltpersoner og foreninger på eget initiativ samler inn penger og klær og sender fullastede trailere over landegrensene til nødlidende. Det er utallige måter å vise solidaritet og omsorg på, enten det er i
40 eget nærmiljø eller under andre himmelstrøk. Uansett er det godt å kunne glede andre.

For å bygge et samfunn trenger vi både fotsoldater og mennesker som er villige til å ta lederansvar. Men det er tøft å være leder i dag. Det blåser hardt på
45 toppene, ikke minst på grunn av offentlighetens søkelys. Det stilles stadig nye krav til omstilling og evne til forandring. I næringslivet opplever vi fusjoner, oppkjøp og eierskifte. Dette kan skape vekst og nye muligheter, men for mange er spørsmålet relevant nok: Hvem er sjefen min i neste uke? Har jeg jobb i morgen? Resultatet av de hyppige endringene blir ofte effektive og såkalt
50 »slanke bedrifter». I en Oslo- avis ble det for en tid tilbake stilt følgende spørsmål: Forsvinner også det vi kunne kalle det »gode» fett i disse slankeprosessene? - det som bidrar til at ansatte har den roen og tryggheten de trenger for å gjøre en god jobb, og ikke minst til å ta seg inn igjen etter de forskjellige krafttak.

55 I et samfunn hvor fellesskapsforståelsen synes å være svekket, og hvor folk har mer enn nok med seg og sitt, er det viktig å se på hva som er vår tids møtesteder. Tidligere ga melkerampen, nærbutikken og basaren anledning til menneskelig kontakt. Vi må finne nye møtesteder i vårt travle samfunn. Vi trenger tid til å
60 snakke - og være sammen! Det er møtene mennesker imellom som skaper et godt liv.

Mange - ikke minst barn og unge - bruker Internett som en ny og moderne møteplass. Det er ingen tvil om at Internett er en fantastisk nyvinning hvor
65 verden er blitt tilgjengelig på en lettvinnt og spennende måte. Samtidig må en utøve en viss kritisk sans til mange av de tilbud som ligger der, og det sosiale aspekt må sies å være begrenset. Vi trenger også varmen fra bestemorsfanget og eventyrbøkernes fantasiverden.

Internett har gjort verden mindre. At vi lever i en liten verden, fikk jeg også et bestemt inntrykk av da verdens statsledere var samlet under FNs store Millenniumssamling i New York i høst. Det er løfterikt at de som styrer kan gå sammen om å dele ansvar og ivareta interesser som er til beste for alle. Norge vil i 75 de kommende år inneha et spesielt ansvar som medlem av Sikkerhetsrådet. Jeg ønsker dem som står midt oppe i dette arbeidet, lykke til med innsatsen.

Ett resultat av det store møtet i New York er »Millenniumsdeklarasjonen» hvor 189 land forplikter seg til å bekjempe krig, fattigdom og aids. Det er ingen tvil 80 om at HIV-aids er en av vår tids største katastrofer. De siste tallene om aids-epidemien tegner et bilde som er vanskelig å fatte. At det er ti ganger flere som dør av aids i verden enn av krig og konflikt, er tankevekkende. Kvinner, barn og ungdom er særlig utsatte grupper, og resultatet er katastrofalt både for familier, lokalsamfunn og storsamfunn. Dette er en situasjon vi i Norge ikke kan 85 forholde oss passive til. Aids er en enorm utfordring til internasjonal solidaritet. Sammen med andre land må vi gi vår håndfaste støtte og være en pådriver i kampen for større åpenhet om denne farsotten som raser over store deler av verden.

I løpet av neste halvår overtar Norge ledelsen av de internasjonale styrker i Kosovo. I mange år har norske militære vist en imponerende innsats i fredsbevarende oppdrag. Vårt forsvar er inne i en betydelig omstillingsprosess, som vi må forvente kan få store konsekvenser for en rekke lokalsamfunn og mange av Forsvarets ansatte. Det er mitt håp at de forestående endringer vil sikre 90 at vårt land fortsatt har et militært forsvar som ivaretar vår nasjonale trygghet, samtidig som vi yter vårt bidrag til internasjonal fred og sikkerhet. Jeg takker Forsvarets personell for den innsats de hver eneste dag yter både hjemme og ute, og ønsker lykke til i de utfordringer Forsvaret nå står overfor.

I vårt moderne samfunn er det nødvendig med åpenhet. Dette har vi forsøkt å ta på alvor ved blant annet å åpne Slottet for publikum og ved å etablere en egen informasjonsenhet. I det siste året har Kongehuset fått stor oppmerksomhet i mediene. Ikke minst har det vært mye interesse for Kronprinsens forlovelse. At så mange engasjerer seg, er både sunt og forståelig. For Dronningen og meg er 105 dette en viktig begivenhet, og vi er glade for at vår sønn har funnet den han ønsker å dele livet med.

Også dette året har gitt Kongefamilien god anledning til å møte mange, både
110 hjemme og ute. To begivenheter har satt sitt preg på våre to største byer. I
kulturbyen Bergen har mangfoldet og aktiviteten vært stor. Ved feiringen av
Oslo Bys 1000-årsjubileum har man søkt å vise bredden i tilbud og livsstil i
storbyen. Jubileet har også søkt tilbake til byens røtter, hvor for eksempel
115 Middelalderfestivalen fremstod i et tankevekkende naboskap til vår tids
trafikkmaskin og fremtidens operabygning.

Sommerens tradisjonelle tur gikk denne gangen med Kongeskipet sørover.
Møtet med befolkningen i Aust-Agder og Telemark ble en fin og spennende
opplevelse. Året har for øvrig gitt oss et godt inntrykk av de mangfoldige
120 aktiviteter som har foregått i landet vårt. Mange bilder dukker opp når vi ser året
baklengs, alt fra tunneler over og under vannet til imponerende nybygg, fra
middelalderkirker til eksperimentelle uttrykksformer innen kunst og kultur.

En av de personer vi helt sikkert vil høre mye om i året som kommer, er vår store
125 forfatter og språkmann, Arne Garborg. Det er i januar 150 år siden han ble født.
Som Søren Kierkegaard var Garborg opptatt av at »tidene er hva vi gjør dem
til». La oss gripe den tiden som er gitt oss, og gjøre vårt til at det nye året får et
meningsfylt innhold!

130 Godt Nytt År!

Kilde

www.kongehuset.no

135 **Emner**

Aids, Forsvarspolitik, Kultur, Miljø, Nyttårstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/nyttarstale-2861>

140

145